

УДК 343.9:351.74(4-11)

О. Ю. Шостко, доктор юридичних наук, завідувач сектору дослідження проблем міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ОКРЕМИХ ДЕРЖАВ СХІДНОЇ ЄВРОПИ

У статті досліджуються особливості побудови і діяльності окремих ланок системи кримінальної системи посткомуністичних країн Східної Європи.

Ключові слова: органи кримінальної юстиції, протидія злочинності, держави Східної Європи.

У європейських країнах діяльність щодо запобігання і протидії злочинності покладено традиційно на органи кримінальної юстиції. Остання може бути описана як функціональна система, тобто система, що не має єдиного організаційного підґрунтя, але яка об'єднана особливим видом діяльності, остаточний підсумок якої покликаний задовольнити певну суспільну необхідність¹.

Болгарія. Ця країна є членом НАТО з 2004 р., а членом ЄС — з 2007 р. У цьому ж році в Болгарії було прийнято Закон про судову владу, в якому детально прописані структура, функції різних органів кримінальної юстиції, зокрема Вищої судової ради та її інспекцій. Рада складається із 25 членів, 22 з яких обираються серед юристів, які мають як мінімум 15-літній стаж роботи і володіють досконалими професійними навичками та мають високі моральні якості. Прийняттю цього Закону передували три поправки до Конституції Болгарії, зроблені у 2003–2007 рр., що повністю гармонізували від-

¹ Михайловская И. Б. Социальное назначение уголовной юстиции и цель уголовного процесса / И. Б. Михайловская // Государство и право. – 2005. – № 5. – С. 111.

повідні статті Основного Закону країни з європейськими стандартами у сфері судоустрою.

Прокуратура Болгарії до цього часу має схожі функції із прокуратурою України, що зумовлено належністю інституцій цих двох країн до однієї соціалістичної правової сім'ї.

Судді, а також прокурори і магістрати призначаються, переводяться, звільняються з посади Вищою судовою радою. Голова Касаційного Суду республіки, Вищого адміністративного суду, Генеральний прокурор призначаються Президентом держави з урахуванням пропозицій Вищої судової ради строком на 7 років без права на переобрання. У 2007 р. у Болгарії працювало 2 215 суддів, одна третина з яких мали кримінально-правову спеціалізацію¹.

Як і в багатьох країнах центральним органом виконавчої гілки влади, відповідальним за охорону прав і свобод громадян, громадський порядок і безпеку, є Міністерство внутрішніх справ (МВС), що складається з таких важливих структурних підрозділів, як Головне управління (ГУ) кримінальної поліції, ГУ поліції безпеки, ГУ прикордонної поліції, ГУ досудового процесу.

Головне управління кримінальної поліції є національною спеціалізованою оперативно-розшуковою структурою, що відповідає за протидію злочинності, а саме: запобігання і виявлення злочинів, їх розкриття, зокрема, й злочинної діяльності організованих злочинних угруповань; розшук підозрюваних і обвинувачених, які переховуються від правосуддя, засуджених, які втекли з місць відбування покарання, осіб, що пропали безвісти, та за інші дії відповідно до законодавства, методологічне керівництво і контроль за діяльністю територіальних управлінь щодо аналогічних заходів.

Головне управління поліції безпеки є спеціалізованим відомством, відповідальним за підтримання громадського порядку. Його завдання охоплюють такі дії, як підтримання громадського порядку; забезпечення стратегічних і важливих об'єктів, організація масових заходів; контроль за безпекою дорожнього руху; забезпечення адміністративного контролю перебування і проживання громадян

¹ Crime and Punishment around the World. Europe / ed. by M. Aebi. and V. Jaquier (vol. Eds.). 1st Edition. – Vol. 4. – Santa Barbara : ABC-CLIO, 2010. – P. 60.

іноземних держав у Республіці Болгарія; видача дозволів і контроль використання небезпечних засобів; видача дозволів; видача ідентифікаційних посвідчень громадянам Болгарії і контроль за їх використанням та збереженням; супроводження й охорона осіб у країні і за кордоном; надання методологічного керівництва, а також контроль за діяльністю територіальних управлінь міністерства внутрішніх справ у реалізації зазначених видів діяльності.

Головне управління прикордонної поліції є спеціалізованим охоронним і оперативно-розшуковим відомством у структурі МВС, відповідальним за охорону національних кордонів. Головне управління досудового процесу є відповідальним за розслідування злочинів¹.

Структурним підрозділом Міністерства внутрішніх справ, який відповідає за виявлення і розкриття злочинів організованих злочинних спільнот на національному й міжнародному рівнях, є Національна служба з боротьби з організованою злочинністю, створена у 1991 р.

Цей підрозділ здійснює операції із пошуку, інформаційного аналізу та затримання злочинців самостійно або спільно з іншими відомствами. Служба уповноважена розслідувати злочини проти власності, порушення митного режиму, фінансові, кредитні, податкові злочини, а також ті, що посягають на пенсійну систему країни, терористичні дії, виявляти і розслідувати корупційні дії, незаконну торгівлю людьми, злочини у сфері незаконного обігу наркотиків, комп'ютерні злочини, злочини проти інтелектуальної власності, порушення законів при організації і проведенні азартних ігор, злочини, пов'язані з участю в злочинних угрупованнях. Національна служба з боротьби з організованою злочинністю також бере участь у міжнародних операціях із виявлення і затримання злочинців².

¹ Policing Profiles of Participating and Partner States [Електронний ресурс] : Poland // OSCE : Policing OnLine Information System. – Режим доступу: http://polis.osce.org/countries/details?item_id=11&lang=en. – Заголовок з екрана.

² Клітченко О. С. Забезпечення внутрішньої безпеки країн у контексті нових загроз і викликів (Болгарія, Румунія, Словаччина та Угорщина) [Електронний ресурс] / О. С. Клітченко // Національний інститут проблем міжнародної безпеки. – Режим доступу: http://www.niisp.gov.ua/vydanna/panorama/issue.php?s=prnb3&issue=2005_2. – Заголовок з екрана.

Польща. Польща є членом НАТО з 1997 р., а членом Європейського Союзу — з 2005 р., що, безумовно, вплинуло на зміни у законодавстві і роботу всієї системи кримінальної юстиції. Першого вересня 1998 р. вступили в силу відразу три нових польських кодекси: Кримінальний, Кримінально-процесуальний, Кримінально-виконавчий, які, однак, до сьогоднішнього часу зазнали багатьох доповнень.

Судова система країни складається з кількох видів судів, які розглядають різноманітні справи. Зазвичай говорять про три їх типи: суди загальної юрисдикції, спеціальної юрисдикції, Верховний Суд. До спеціальних судів належать військові й адміністративні суди. Зазначимо, що в апеляційному суді у Варшаві діє люстраційний відділ, який розглядає справи співпраці зі спеціальними службами у період комуністичної системи ПНР. Згідно із законом «Про устрій судів загальної юрисдикції» від 27 липня 2001 р. Верховний Суд здійснює контроль над діяльністю судів загальної юрисдикції, адміністративних та військових судів щодо ухвалення постанов. Верховний Суд передусім розглядає касації, а також забезпечує правильність і цілісність інтерпретування закону та судової практики. Суттєвим є той факт, що Верховний Суд може також оцінювати законопроекти¹.

Прокуратура в Польщі, як і суди, функціонує на чотирьох рівнях: районному, регіональному, апеляційному і загальнонаціональному. Міністр юстиції одночасно є Генеральним прокурором і до 2010 р. мав широкі повноваження із нагляду і керування діяльністю підлеглих прокуратур, включаючи безпосереднє втручання у будь-яке розслідування або підтримання обвинувачення. Це право Генерального прокурора дуже сильно критикувалось, оскільки не виключало, на думку опонентів, політичного втручання у хід розслідування. Наслідком такої критики стало прийняття 9 жовтня 2009 р. закону, згідно з яким із 31 березня 2010 р. ці дві урядові установи стали незалежними одна від одної².

¹ Законодавство Республіки Польща [Електронний ресурс] : укр.-пол. інтернет-журнал. – Режим доступу до журн.: <http://www.ukraine-poland.com/u/dosvid/zakon.php?id=SUD.TXT>. – Заголовок з екрана.

² About the Ministry of Justice [Електронний ресурс] : Ministerstwo Sprawiedliwosci. – Режим доступу: <http://ms.gov.pl/en/about-the-ministry-of-justice/>. – Заголовок з екрана.

Інша ланка системи кримінальної юстиції — поліція — це озброєна організація, яка покликана гарантувати безпеку населення, а також підтримувати закон і порядок відповідно до ст. 1 Закону «Про поліцію» від 6 квітня 1990 р. Основні обов'язки поліції полягають у захисті життя, здоров'я і майна громадян від незаконних спроб порушити ці цінності, у підтримці закону і правопорядку, у тому числі в громадських місцях і на транспорті, а також в забезпеченні руху на дорогах і водних шляхах; у запровадженні профілактичних заходів; у співпраці в цій галузі з державними установами, органами місцевого самоврядування і громадськими організаціями; у розслідуванні злочинів і правопорушень; кримінальному переслідуванні злочинців; у здійсненні нагляду за діяльністю муніципальної охорони і спеціалізованих озброєних охоронних служб у межах, визначених законом; у нагляді за законністю підтримання громадського порядку; у співпраці з поліцейськими підрозділами інших держав і міжнародними поліцейськими асоціаціями, діяльність яких заснована на міжнародних угодах і конвенціях¹.

Штаб-квартира національної поліції — це організація, за допомогою якої верховний командувач поліції реалізує цілі, визначені Законом «Про поліцію» та іншими законодавчими актами. Штаб-квартира складається з 18 організаційних підрозділів, які планують, організують, координують діяльність поліції Польщі, а також здійснюють нагляд за її роботою. Начальники поліцій окремих провінцій і міст підпорядковуються верховному командувачеві поліції. У структурі штаб-квартири поліції відображено поділ країни на 16 провінцій, які підпадають під її юрисдикцію².

Сербія. Після «революції» 2000 р. Уряд країни розпочав демократичні перетворення, приділяючи увагу в першу чергу реформуванню органів кримінальної юстиції.

Законодавство Сербії належить до континентальної системи права. Новий Кримінальний кодекс і Закон «Про проступки» вступили в дію 1 січня 2006 р. Новий Кримінально-процесуальний кодекс було прийнято у 2011 р.

¹ Policing Profiles of Participating and Partner States [Електронний ресурс] : Poland // OSCE : Policing OnLine Information System. – Режим доступу: http://polis.osce.org/countries/details?item_id=37. – Заголовок з екрана.

² Там само.

У 2005 р. у Сербії діяло 138 муніципальних, 30 регіональних судів і Верховний Суд. На той час працювало 2 698 суддів і 7 374 судових помічників¹.

За організацію поліцейської діяльності Сербії відповідає Головне управління поліції у структурі Міністерства внутрішніх справ. Також є спеціалізовані правоохоронні органи (агентство інформаційної безпеки, податкова поліція і митниця).

Основними завданнями поліції Сербії є захист життя, прав, свобод людини та її особистої безпеки; захист принципу верховенства права; захист власності; запобігання, розкриття й боротьба зі злочинами та іншими правопорушеннями; боротьба з організованою та іншими видами злочинності; виявлення й затримання осіб, які планують вчинення злочинів; підтримка громадського порядку; надання допомоги в небезпечних ситуаціях; забезпечення виконання правил дорожнього руху і здійснення контролю на дорогах; гарантування порядку під час проведення масових заходів; охорона осіб, установ, будівель і територій; здійснення контролю на пунктах прикордонного пропуску; контроль за дотриманням прикордонного режиму; виявлення й боротьба зі злочинами на кордоні; забезпечення виконання положень законодавства про статус іноземців.

З 2007 р. після 94 років військового контролю поліція цієї країни перебрала на себе функцію з охорони державного кордону².

У 2000 р. у Сербії прийнято Закон «Про організацію та юрисдикцію державних органів влади з протидії організованій злочинності»³. Цей Закон регулює утворення, організацію, юрисдикцію та повноваження державних органів для виявлення й притягнення до відповідальності осіб, які вчинили злочини, зазначені в законі. До таких протизаконних діянь належать злочини, які так чи інакше пов'язані з організованою злочинністю, а саме:

¹ Crime and Punishment around the World. Europe / ed. by M. Aebi. and V. Jaquier (vol. Eds.). – 1st Edition. – Vol. 4. – Santa Barbara : ABC-CLIO, 2010. – P. 302.

² Там само. – P. 297.

³ Law on Organisation and Jurisdiction of Government Authorities in Suppression of Organised Crime [Електронний ресурс] // The Organization for Security and Cooperation in Europe. – Режим доступу: http://www.osce.org/documents/fr/2002/07/127_en.pdf. – Заголовок з екрана.

- 1) злочини проти конституційного порядку або безпеки країни;
- 2) злочини проти людства і міжнародних законів;
- 3) підроблення і відмивання грошей, незаконне виробництво і незаконний обіг наркотиків, незаконна торгівля зброєю, боєприпасами і вибуховими речовинами, торгівля людьми, пограбування, крадіжка з обтяжуючими обставинами, давання й отримання хабара, вимагання, викрадення людей;
- 4) інші види злочинів, за які передбачено покарання у вигляді ув'язнення строком від п'яти років.

Названим Законом установлено перелік органів кримінальної юстиції, які повинні вживати заходів із протидії організованій злочинності: це спеціалізована прокуратура, департамент МВС із протидії організованій злочинності й корупції, спеціалізований суд, спеціалізовані установи виконання покарання.

Словенія. Словенія відокремилась від Югославії і стала незалежною країною у 1991 р., а у 2004 р. вступила до ЄС і НАТО.

Новий Кримінальний кодекс набув чинності у листопаді 2008 р. Кримінально-процесуальний кодекс діє з 1995 р., однак до нього внесено багато поправок. В останні роки розроблено проект нового КПК Словенії, однак до цього часу ідуть серйозні дискусії щодо його норм як в академічних, так і юридичних колах.

Судова система Словенії складається з Верховного Суду, 4 апеляційних судів, 11 окружних судів, 44 територіальних судів та двох спеціалізованих судів: Адміністративного суду та Трудового і соціального суду. У Словенії всього 1 086 суддів, із них близько 800 щорічно проходять підготовку та перепідготовку в Центрі освіти Міністерства правосуддя Словенії¹. Суддею може стати громадянин Республіки, якому виповнилось 30 років.

Основним правоохоронним органом Словенії є національна поліція — незалежна структура у складі Міністерства внутрішніх справ, яка функціонує на трьох рівнях: національному, регіональному та місцевому. Завдання словенської поліції згідно із Законом

¹ Навчальний візит до Центру освіти в правосудді Словенії (23–29.11.2009) [Електронний ресурс] / Акад. суддів України. – Режим доступу: http://aj.court.gov.ua/academy/international/international_reports/211/show/. – Заголовок з екрана.

про поліцію 1998 р. полягають в охороні конституційного ладу і демократичної політичної системи, фундаментальних прав і свобод людини, суспільних цінностей. Робота поліції ґрунтується на повазі та забезпеченні законності, а також відповідних європейських і міжнародних конвенціях¹.

Організаційно поліція складається з генерального та регіональних поліцейських директоратів, а також місцевих поліцейських дільниць. Кримінальна поліція є спеціальним підрозділом із протидії злочинності, яка разом з іншими урядовими структурами, а також іноземними компетентними органами намагається ефективно протидіяти злочинності. У межах директорату кримінальної поліції функціонують підрозділи боротьби з організованою злочинністю, загальнокримінальною та економічною злочинністю, підрозділ виконання спеціальних завдань, підрозділ міжнародного поліцейського співробітництва й аналітичний підрозділ².

Прокурорську систему цієї країни, до складу якої входять Верховна державна прокуратура та 11 окружних прокуратур, що працюють в округах та областях, очолює Генеральний прокурор. Компетенція окружних прокуратур поширюється на всі справи, крім віднесених законом до компетенції Групи державних прокурорів, яка спеціалізується на справах організованої злочинності³.

У Республіці Словенія функціонує так звана європейська модель органів прокуратури, яка лише організаційно входить до структури Міністерства юстиції, але є незалежною у своїй діяльності. Функціонально прокуратура забезпечує лише керівництво процесом розслідування злочинів, а також здійснює підтримання державного обвинувачення в суді і не реалізує жодної наглядової функції⁴.

¹ Policing Profiles of Participating and Partner States [Електронний ресурс] : Slovenia // OSCE : Policing OnLine Information System. – Режим доступу: http://polis.osce.org/countries/details?item_id=49. – Заголовок з екрана.

² Crime and Punishment around the World. Europe / ed. by M. Aebi and V. Jaquier (vol. Eds.). – 1st Edition. – Vol. 4. – Santa Barbara : ABC-CLIO, 2010. – P. 315–316.

³ Руденко С. Досвід європейських антикорупційних органів / С. Руденко // Вісн. прокуратури. – 2008. – № 7. – С. 113.

⁴ Там само. – С. 114.

Хорватія. Країна є членом НАТО з 2009 р., членом ЄС вона може стати 1 липня 2013 р. Договір про вступ до ЄС підписано 9 грудня 2011 р., однак його повинні ратифікувати як Хорватія, так і держави-члени Євросоюзу.

Судова система цієї країни складається із судів (трьох рівнів): із розгляду правопорушень (місдемінорів, проступків), муніципальних судів, комерційних судів (аналог наших господарських), окружних судів, Вищого комерційного, Вищого суду із розгляду правопорушень, Адміністративного суду і Верховного Суду Хорватії. На кінець 2009 р. діяло 215 судів, із них 110 — із розгляду правопорушень, 67 — муніципальні, 12 — комерційні. Як апеляційний функціонує 21 окружний суд, кожний із них може також розглядати справи певних категорій як суд першої інстанції. Кількість працюючих у судах 8 754 службовці, із них 1886 — судді (більшість з яких — 66 % — це жінки). Окремо діють суди у справах неповнолітніх, діяльність яких регулюється Законом з аналогічною назвою¹.

Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси Хорватії набули чинності 1 січня 1998 р. Закон «Про проступки» прийнято у 2002 р.

Поліція є державною службою в структурі Міністерства внутрішніх справ, яка забезпечує захист фундаментальних конституційних прав і свобод громадян та інших цінностей, що знаходяться під захистом Конституції. Для виконання поліцейських завдань у міністерстві було створено адміністративну організацію — головне управління поліції, діяльністю якого керує генеральний директор. З метою виконання вищезазначених завдань у межах головного управління поліції Республіки Хорватія було утворено 20 управлінь поліції. Управління поліції розділені на чотири категорії залежно від розміру території, що обслуговується, числа населення, кількості кримінальних та адміністративних злочинів та інших правопорушень, характеристик транспортних маршрутів і географічного положення. Категорія окремих управлінь поліції визначається указами

¹ Crime and Punishment around the World. Europe / ed. by M. Aebi. and V. Jaquier (vol. Eds.). – 1st Edition. – Vol. 4. – Santa Barbara : ABC-CLIO, 2010. – P. 67.

Уряду Республіки Хорватія про внутрішню організацію Міністерства внутрішніх справ¹.

У Міністерстві юстиції Хорватії з 2001 р. як спеціальний підрозділ функціонує офіс із питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю Хорватії (USKOK). Його компетенція поширюється на всю територію Хорватії та охоплює всі справи про корупцію та організовану злочинність. Цей підрозділ здійснює запобігання корупції, а також безпосередньо реалізує і репресивну функцію. До його складу входять 39 співробітників. Очолює підрозділ директор відділу, якого призначає Генеральний прокурор Хорватії. Заступники начальника відділу призначаються директором за поданням Генерального прокурора країни. Офіс із питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю Хорватії — це суто прокурорська служба, поліцейські не входять до складу цього підрозділу, але його працівники підтримують найтісніші ділові контакти з усіма органами та установами, які за законом залучені до питань профілактики та боротьби з корупцією².

З 2009 р. USKOK має аналог у управлінні кримінальної поліції, а також у судовій системі — судовому департаменті із кримінальних справ³.

Чехія. Чехія є членом НАТО з 1999 р., членом ЄС — з 2004 р. Новий Кримінальний кодекс набув чинності 1 січня 2010 р. Кримінально-процесуальний кодекс прийнято ще у 1961 р., однак після 1991 р. до нього постійно вносились суттєві поправки.

Судова система цієї країни складається з Верховного Суду, Вищого адміністративного суду, двох високих судів, регіональних і районних судів. Система прокуратури має схожу структуру. В її складі 86 районних, 14 регіональних, 2 вищі прокуратури та Верхов-

¹ Policing Profiles of Participating and Partner States [Електронний ресурс] : Slovenia // OSCE : Policing OnLine Information System. – Режим доступу: http://polis.osce.org/countries/details?item_id=10&lang=en. – Заголовок з екрана.

² Руденко С. Досвід європейських антикорупційних органів / С. Руденко // Вісн. прокуратури. – 2008. – № 7. – С. 114–115.

³ USKOK [Електронний ресурс] // Wikipedia : the free encyclopedia. – Режим доступу: http://en.wikipedia.org/wiki/USKOK#cite_note-2. – Заголовок з екрана.

на державна прокуратура, що розташована не у столиці — Празі, а у м. Брно.

Першого січня 2005 р. набув чинності новий Закон Чеської Республіки про поліцейську службу, який містить основні принципи Страсбурзького європейського кодексу поліцейської етики, зокрема такий: «Обов'язок офіцера поліції — бути спроможним демонструвати здорові судження, відкрите ставлення, зрілість, чесність, комунікативні навички та, за необхідності, лідерські та організаторські навички. Офіцер поліції зобов'язаний реагувати на соціальні, культурні та суспільні проблеми»¹.

Пріоритетами Міністерства внутрішніх справ згідно з національною стратегією з безпеки є боротьба з такими негативними явищами, як тяжкі економічні злочини (шахрайство, ухилення від сплати податків, відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, і т. ін.), корупція, нелегальна міграція, тероризм, особливо тяжкі злочини, незаконний обіг наркотичних і психотропних засобів, підліткова злочинність, посягання на інтелектуальну власність, грабежі (крадіжки, пограбування автомобілів) і вбивства².

У 1996 р. у Чехії створено секцію фінансового аналізу в складі Міністерства фінансів, щоб відстежувати підозрілі фінансові операції. Поправкою до Закону про поліцію Чеської Республіки в 2002 р. введено кілька важливих змін в організаційну структуру силових відомств. Раніше існуючі автономні слідчі управління були приєднані до новостворених відділень кримінальної поліції із розслідування злочинів. До цієї служби були долучені секція з розслідування злочинів, що вчиняються організованими злочинними групами, і національний центральний офіс із боротьби з незаконним обігом наркотиків. Починаючи з 2002 р. складовою вказаної служби стала також секція з розслідування корупційних і фінансових злочинів.

Після 2000 р. спеціальні служби з розслідування тяжких злочинів, що вчиняються у сфері економіки, були створені на рівні Генеральної прокуратури і прокуратур областей. Секція фінансово-

¹ Policing Profiles of Participating and Partner States [Електронний ресурс] : Czech Republic // OSCE : Policing OnLine Information System. – Режим доступу: http://polis.osce.org/countries/details?item_id=14&lang=en. – Заголовок з екрана.

² Там само.

го аналізу Міністерства фінансів контролює підозрілі дії фінансового характеру. Митна служба співпрацює з іншими службами, зокрема, по боротьбі з контрабандою, включаючи контрабанду наркотиків.

Таким чином, охарактеризувавши діяльність окремих ланок системи кримінальної юстиції європейських країн Східної Європи, можна дійти висновку, що за останні 10–15 років вони були кардинально реформовані згідно з новими викликами злочинного світу, що дозволило їм активно протидіяти злочинності, а також брати участь у багатьох заходах загальноєвропейського співробітництва.

Допомагає діяльності органів кримінальної юстиції, безумовно, нове кримінальне матеріальне і процесуальне законодавство, а також законодавство, що регулює функціонування судової системи, яке було прийнято в результаті демократичних перетворень у цих країнах Східної Європи.

В статье исследуются особенности построения и деятельности отдельных звеньев системы уголовной юстиции посткоммунистических государств Восточной Европы.

The paper examines the structure and activity of individual parts of the criminal justice system of post-communist countries of Eastern Europe.

Рекомендовано до опублікування на засіданні сектору дослідження проблем міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України (протокол № 1 від 16 січня 2013 р.).